

RÓZSAENDRE

ELŐSZÓ A JÖVŐHÖZ
pályázati anyag az Esélyteremtés a jövőért című pályázatra

Zenta, 2006-02-28

Pályázó:
Rózsa Endre
Okleveles geográfus

ELŐSZÓ A JÖVŐHÖZ

Zenta község gazdaságának túlnyomó részét az elsődleges mezőgazdasági termelés és a vele összefüggő feldolgozóipar képezi. Vajdaság és ezen belül Zenta község prediszponált a mezőgazdasági termelésre. Zsíros, jó termőföldek, az ország éléskamrája – közhelynek számít. Látva Magyarország uniós csatlakozását és a mezőgazdasági gondokat, mely leginkább a kistermelőket sújtja, elengedhetetlen, hogy ne több lábbon álló gazdasági jövőképben gondolkodjunk. Az eddigi tendenciák és az EU-s mezőgazdaság jellemzőit figyelembe véve, nyilvánvaló, hogy az eddigi kis parcellás magán termelők nem lesznek versenyképesek termék és termelési mód váltása nélkül. A világgazdaság szereplői egységesen az Unió magas mezőgazdasági támogatása ellen tiltakoznak, mely egyenlőtlen lehetőségeket teremt a világ mezőgazdasági piacán. Kérdés, hogy meddig tartható fenn ez az állapot az Unió részéről, és mikor kényszerül kompromisszumokra a termelők kárára. Tudjuk, hogy a szemléletváltás sok nehézségbe ütközik. Zenta község területén a magánosítás folyamata, munkahelyteremtőnek egyáltalán nem nevezhető és illúzió lenne ölbe tett kézzel reménykedni a majdani fellendülésben. Nagy reményt fűzni a külföldi, magánkézben lévő, nálunk még lehetséges környezetszennyező technológiával működő termelővállalatokhoz nem érdemes. Országunk fő politikai irányvételét szem előtt tartva, ma már talán tudunk a gazdasági életben tervezni és felkészülni a lehetőségekre, amit az Uniós csatlakozás rögzös útja hozhat nekünk. Az Unió foglalkoztatási politikáját figyelembe véve, amely a mezőgazdasági területek felzárkóztatását és munkahelyteremtő lehetőségeit segíti az előcsatlakozási folyamatok során, szabad csak az elkövetkező évek gazdasági irányvonalát meghatározni. A meglévő értékekre, hagyományokra, mezőgazdasági termelésre építkezve, továbblépve, tervezve kell haladnunk. Ha minden meglévő értékünket kihasználva tervezünk tovább, akkor van esélyünk a sikerre. Elrugaszkodva a röghöz kötött, megcsontosodott nézetektől, merjünk nagyot álmodni! A mezőgazdasági, kulturális, rendezvényszervezési termékek fogyasztását a legelőnyösebb a helyszínen megoldani, amire az egyedüli lehetőség az idegenforgalom, amely fenntartaná és továbbvinné közösségünket.

A község idegenforgalmának fejlesztési célja a minőségi élet feltételeinek biztosításával, a népességfogyás megállítása kell, hogy legyen. Egy gazdasági ág sem annyira összetett, mint az idegenforgalom és ebből adódóan kapcsolódik az összes többi gazdasági ághoz. Az idegenforgalom fejlesztése magával húzza a többi ágazat fejlődését, tehát nem hiába nevezik húzó ágazatnak. A községi turisztikai potenciál kihasználása, mint stratégiai cél, tulajdonképpen hidat képez a gazdasági versenyképesség erősítése és a minőségi életter megteremtésének céljai között. A turisztikai potenciál jobb kihasználása dinamizálhatja a gazdaságot, hiszen a turizmus, mint gazdasági ág fejlődésével új munkahelyek jöhetnek

RÓZSAENDRE

létre a turisztikai ágazatban, ugyanakkor a turizmus fejlesztése megköveteli a minőségi életteret, hiszen amit a turista elvár egy térségtől megjelenésben, szolgáltatásban, kínálatban az a legtöbb esetben a helyi lakosságnak is meg kell hogy feleljen. A turizmus fejlesztése révén erősödhet a gazdasági több lábbon állás, és a turizmus térségi arculatformáló és imázsjavító funkciója miatt a külső tőkebefektetések vonzása is eredményesebb lehet.

A szomszédos községek, Ada, Magyararkanizsa- az idegenforgalmi lehetőségek felismerése terén és kezdeti szervezés szintjén- Zentához képest, már előrébb vannak. A községek közelsége és a turisztikai kínálat egymást kiegészítő lehetőségei miatt, nélkülözhetetlen a konstruktív együttműködés és a közös megjelenés az idegenforgalmi piacon. Közös beruházások, határokon átnyúló és regionális pályázati lehetőségek kihasználásában fontos együttműködni. A közös marketingpromóciós tevékenység elősegítené a kistérségben való gondolkodást. A Horgostól dél felé vezető autópálya elkerüli térségünket, ezért a Tisza menti községek közös turisztikai kínálatával lehetünk versenyképesek.

Miután azt tanítjuk, hogy Japán természeti kincsekben nagyon szegény ország, de gazdasági nagyhatalom, hazánk pedig közepes adottságú, de szegény ország, hogyan tudjuk ezt diákjainknak megindokolni? Elismerjük, hogy ők okosabbak? Számtalan példa van országok, régiók, városok viszonylatában, hogy a természeti predispozíció nem elegendő a siker eléréséhez. Az adott lehetőségek nem kihasználása nagy butaság, de ha az utódaink sorsáról is döntünk, akkor ez már több mint butaság – megbocsájtathatlan bűn!

A mindenkori városvezetésnek eredményes előrelépést csakis előrelátó tervezéssel lehet megvalósítani. A cél a község rangjának emelése, a gazdasági lehetőségek kiaknázása, a város és falvainak összehangolt fejlődése, a polgárok életkörülményeinek javítása, a környezet megóvásával és a meglévő erőforrások kiaknázásával. Mindezek eléréséhez az idegenforgalom adja a legnagyobb lehetőségeket.

A meglévő turisztikai motívumokat és kínálatot harmonikus egységgé kell komponálni, melyből kiviláglanak a hiányosságok és a fejlesztési irányok, a vendégéjszakázások és a tartózkodási idő növelése céljából. Mindent átfogó szervezéssel egy versenyképes, komplex turisztikai termék létrehozása a cél. Ennek a terméknek sok alapeleme külön-külön már adott, a többihez pedig adott a megvalósítási lehetőség.

A fejlődés elsődleges feladataként az infrastrukturális beruházásokat kell megoldani és ezen belül az úthálózat felújítását és fejlesztését, hogy megszűnjön a közlekedési infrastruktúra jelenlegi degradáló hatása a községben. Zenta városa előnyt élvez más községekhez képest a már meglévő és működő szennyvíztisztító, valamint a nagymértékben kiépített csatornahálózat megléte miatt. Ez a hatalmas beruházás a község pozitív ökológiai irányultságát és az egészséges élettér megteremtésének igényét igazolja.

Csatornázott utcák szilárd útburkolata jelentősen kihat a városkép alakulására. A község területén áthaladó regionális utak karbantartása elengedhetetlen, mert ennek alapján formálódik az első kép községünkről. A városközponton kívül eső fogadó kapacitások (falusi turizmus) létrehozásának tervénél az úthálózat kiépítése elsődleges. A rendezett falu és városkép kialakításának alapja szintén a szilárd útburkolat. A szálláskapacitások növelése mellett a szálláslehetőségek differenciáltsága is fontos tényező. E közben nem szabad elrugaszkodni a minőségi szemponttól. A községben az átlagos és részben a tömeges turizmus feltételeit lehet megteremteni és irreális lenne a luxusturizmus létrehozását megcélozni, amelyre más típusú turisztikai motívumok és gazdasági erő

RÓZSAENDRE

szükségeltetik. Fontos lenne a meglévő szállodai kapacitás növelése és egy magasabb színvonalú szálloda biztosítása, amire az egyik lehetőség a község tulajdonában kihasználatlanul álló, volt „tishti otthon” épületének ilyen irányú hasznosítása, amelynek más szempontok mellett a lokációja is kedvező .

A zentai kaszárnya további hasznosítása terén lehetőség lenne diákkollégium létrehozására is, amely a középiskolai oktatásunk fejlődésének előfeltétele, ugyanis a diákok fele utazó. Mivel az idegenforgalmunk idényszerű és egyévtizedes, ezért tanítási szünet idején a tömegturizmus szálláslehetőségeit ezzel is növelni lehetne.

A leggyorsabban és legkisebb beruházással történő fogadóképesség növelését a magán szállások értékesítésének megszervezése jelentené. Ebben helye lenne a falusi turizmusnak, a központhoz közel eső vikendházak hasznosításának és a családi házakban, valamint a lakásokon belüli szobakiadásnak. Egy, a község által létrehozott, idegenforgalmi egyesület kellene, hogy összefogja és jogilag elfogadhatóvá tegye a szálláshelyek kiadását. Ennek vendégszervező és szállásfoglaló szerepet is be kellene töltenie, korszerű értékesítési technikákkal élve, mint pl. az internetes megjelenés.

Zenta község fő turisztikai terméke a kultúra, a sport és falusi turizmus ötvözeté kell hogy legyen. Az a tény, hogy a község a Tisza mente művelődési központja, meghatározza az idegenforgalom fő formáját. A kultúrturizmus a történelem, művészetek, hagyomány és életmód iránti érdeklődés által motivált.

A meglévő adottságok kihasználásával művelődési központon kívül, Zenta idegenforgalmivá is válhat. A meglévő oktatási intézmények tradíciója, minősége és fajtái alapot nyújtanak a kultúra tradicionális fejlődésére. A diákok utánpótlást jelentenek a kulturális intézmények sokrétű tevékenységéhez. Az oktatási és kultúrintézmények együttműködését tovább kell mélyíteni és motiválni a diákokat az ilyen tevékenységekbe történő bekapcsolódásra. Az operatív célok között meg kell alkotni egy felvilágosítási programot a lakosság, és külön az iskolás diákok számára a turizmus szerepéről, értékéről és hatásáról tekintettel gazdasági fejlődésünkre nézve. A községnek külön támogatnia kell az idegenforgalmi kínálatba kapcsolható kultúracsoporthoz működését, tradíciót létrehozó rendezvények szervezését, amelyek a községi arculatot formálják. A kultúrába és oktatásba eddig befektetett rengeteg energia és pénz az idegenforgalom által tovább kamatozhat közösségünknek, és ez további fejlődésre sarkall.

Az eddigiekben jól működő Thurzó Lajos közművelődési központ mellett megjelenő Stevan Sremac emlékház és könyvtár, a szerb olvasókör újjáéledése, a délvidéki jelentőségű egyházi és dokumentációs központ létrejötte, a tervezett tűzoltómúzeum mind bővítik a kulturális kínálatot. El kell ismerni, hogy a község méretét a kulturális tevékenysége már túlnötte. A mindig újabb generációkat bekapcsoló általános zeneiskola és a magasszintű amatőr színjátszásnak emissziós szerepe van a színművészet és a zeneművészet felé a község területéről. Ennek további kiaknázása elemzés tárgya kell, hogy legyen. Községünknek a zenei turizmus fellendítésére is van esélye, ha befejeződik a megvalósulási stádiumban lévő újvidéki Zeneakadémia kihelyezett, mesteriskolájának a beindítása. Biztos, hogy jelentős előrelépés lenne a zeneművészet terén. A kulturális tevékenységek egységes kínálattá történő szervezésének élére a községi vezetésnek kell állnia, hogy minden a cél érdekében álljon, és hogy súrlódásmentesen tevékenykedjenek az egyes résztvevők. A fejlődés érdekében minél inkább a szakmaiságot kell előtérbe helyezni és kizárni a napi politika igényeit .

RÓZSAENDRE

Az egyévtizedes turizmus okából pontos időbeli tervezés szükséges a rendezvénykínálat mennyisége terén. A szomszédos községekkel történő egyeztetés elengedhetetlen, hogy egymást kiegészíthessék a kínálatban és ezáltal elkerülendő a káros konkurencia.

A kulturális turisztikai termék marketingje legalább olyan fontos, mint a már meglévő kulturális alapok, amelyre építkezni lehet. A pro-aktív, dinamikus és komplex turisztikai marketing komplex szolgáltatásokat nyújtó, a teljes térség turisztikai kínálatát bemutató, "mindent egy helyen" tartalmazó honlap létrehozása és folyamatos működtetése fontos eleme kell, hogy legyen a turizmus dinamizálásának. Komplex szolgáltatásokat biztosító (információ-nyújtás, program bemutatás, szálláshelyfoglalás és -fizetés, ajándékvásárlás) információk pontok felállítása a turisták által leginkább frekvenciált beérkezési útvonalakon, és egységes információs táblarendszer felállítása, mind-mind a turisták komfortérzetét, kiszolgálását növeli. Megfelelő szervezés hiányában, amely teljes mértékben emberi tényező, és az elemek összefonódásának hiányában, a kulturális adottságok maradnak azon a szinten, még ha számuk szaporodik is, hogy csak a helyi lakosság igényeit elégítik ki. A kultúraturizmus termékének ki kell elégítenie néhány általános feltételt:

- megformált, egységes egésszé történő csomagolása a hely egyediségét hangsúlyozza,
- egyedülálló,
- érdekes,
- figyelemfelkeltő,
- kísérő szolgáltatásokkal ellátott és
- minőséges szolgáltatás.

A kulturális kínálatunk fő kuriózuma -a zentai csata- sokkal több figyelmet érdemelne, mivel városunk ismertségének alapja. Még jó, hogy nem ellopható, hogy mások profitáljanak belőle!

A városi kulturális adottságok nyújtotta vonzerőt társítani kell a falvak folklór és népművészeti vonzerejével. A városi övezeteken és az üdülőközpontokon kívül megvalósuló turizmus iránti igény és érdeklődés, dinamikusan növekszik. A falvak környezettudatos fejlődésirányítása a falusi turizmus megvalósulási eszköze. A falusi turizmus, mint fejlesztési lehetőség nem kínál nagymértékű gazdasági fellendülést sem pedig komplex megoldást a problémákra, viszont kellemesebb lakókörnyezetet, fejlettebb környezetkultúrát, és nem utolsósorban kiegészítő jövedelemforrást teremthet a helyi lakosság számára. Mindez pedig nagyban hozzájárul a települések népességmegtartó képességének javításához. Családi körben meg lehet oldani a vendégekkel történő foglalkozást. Egy család el tudja látni a feladatokat, de fontos az odafigyelés, a vendégekkel történő közvetlen viselkedés. Falvainkban, Felsőhegy, Tornjos, Kevi, Bogaras, az utóbbi időben egyre inkább felélénkül a néphagyományok ápolása. Ez mind az idősebbekre, mind pedig a fiatalokra is jellemző. Visszahúzó erőt jelent a személyes konfliktus a kulturcsoportok között, amelynek leküzdésére nagyon fontos megoldást találni. A felsőhegyi Aratóünnepségnek már hagyománya van és nagy tömegeket mozgat meg, de csak rövid időre és a versenyzőkön kívül főleg helyi látogatókat vonz. Több napos rendezvénysorozattá váló bővülésének kerékkötője a szakemberhiány – szervezés terén, és a szálláslehetőségek hiánya. A lovasklub működését szervezési és szakmai segítséggel kell a községnek segítenie és ösztönözni a lovaglás meghonosodását. Az aktív sportturizmus egyre népszerűbb formáját, a lovaglást, favorizálni kell a falvakban, amelyre a helybeli városi lakosság is érdeklődést mutat.

RÓZSAENDRE

A falusi és ökoturizmus különleges központjának létrehozási lehetőségére rá kell, hogy ébredjen a község. A kanyargós hosszú út egy kört ír le és önmagában visszatérve ér véget – ez Adahatár, a tanyavilág. A béke és nyugalom szigete – az első benyomása az érkezőnek erről a helyről. Felsőhegytől 12 km távolságra lévő, egysávos aszfaltlúttal összekötött tanyavilág, az utolsó tanyasi iskolával rendelkezik széles e vidéken. Az 1884 - ben épült iskola, mint kuriózum jelentené a tervezési alapot egy jól kigondolt és megtervezett öko-falusi turisztikai központnak .A cél és az eszköz, vagyis a lakosságmegtartás és az idegenforgalom, itt talál leginkább egymásra. A várostól és falutól való távolsága pont annyi, hogy a látogató útközben ráhangolódjon a nyugalomra, mely a tanyavilágban várja. A turisztikai kínálat szempontjából az oktatás kell, hogy a vezérfonál legyen. Nyári diáktáborok szintjétől, folyamatosan működő edukációs központig kell eljutni. A tanügyi dolgozók, oktatási minisztérium által akreditált továbbképzéséből, a vállalkozó szellemű és bátor intézmények már profitálnak. A községben leghamarabb ilyen továbbképzés beindításának szakmai háttere az osztálytanítók körében, majd pedig matematika és testnevelés terén adott. A kihasználatlanul álló iskolaépület és szövetkezeti otthon kínálja magát az értelmes további hasznosításra . Műemlékké való nyilvánítás után az iskolamúzeum megnyitása is kézenfekvő. A lakosságot bevonva biogazdálkodás, hagyományos állattartás, gasztronómia, néphagyományok bemutatására lenne lehetőség. Természet iskolájának, pedagógus továbbképzéseknek a megszervezése is a szálláslehetőségektől függ. Hagyományos, tájbarát építkezéssel legalább középkategóriás szálláshelyeket kellene létrehozni a magánlakásos és kempinglehetőségeken kívül. Nem kell kitalálni a tetszetős tanyaközpont létrehozatalát (játszótér, akadálypálya, tanösvény, magasles, biokert, szabadtéri kemence stb.), importálni kell a már meglévőktől, persze a kuriózumot hangsúlyozva.

Az egyetlen nemzetközi folyami kikötőt a Tisza szerbiai szakaszán a zentai Potisje vállalat képviseli. A vajdasági Tisza szakaszon, egy másik város sem települt úgy rá a folyóra, mint Zenta. Az aktív vízi turizmus megalapozásának eszköze egy nyugati igényeket is kielégítő jacht- és csónakkikötő létrehozása. A Potisje vállalat teherhajók kikötője, és az idegenforgalomhoz vajmi kevés köze van. Viszont a magánkézben lévő vállalat továbbfejlesztési lehetősége lenne a hajójavítás és a szárazdokkban történő tárolás. A jachtkikötő létrehozására megfelelő kísérőobjektumokkal ellátva (üzemanyagtöltő állomás, javítóműhely, szanitáris blokk, kereskedelmi egység, vízijármű és kerékpárkölcsonzó, étterem, tájékoztatósi központ, pénzváltó), legalkalmasabb lokáció a híd melletti régi kikötő szabad területe, amely méretéből adódóan parkolási lehetőséget is adva, tehermentesítheti a városközpont ilyen típusú gondjait. A turisták szárazföldi rekreációs igényeiket a közeli népkerti rekreációs központban valósíthatnák meg . A vajdasági Tisza mentén egy településnek sincsenek olyan kedvező feltételei nautikai központ létrehozására, mint Zentának. A Duna folyóhálózata lehetővé teszi, hogy a holland, német, francia, osztrák hajósok akár holnap megjelenjenek nagyrabecsült Tiszavirág kikötőhajónk mellett. Ha egyszer ránk tör a felismerés, hogy mi mindent tudunk eladni a látogatóknak, akkor már közelítünk célunkhoz. A fotoszafaritól kezdve a pálinkaverseny győztes nedűivel karöltő gasztronómiai élvezeteken át, a vonuló madarak látványán keresztül, mindent el lehet adni. A Tisza vízgyűjtő területének nagyobb hányada már az únió területén vagy előszobájában van. Ez a tény reményt keltő a szigorú környezetvédelmi

RÓZSAENDRE

előírások miatt és így joggal várhatjuk a folyó vízminőségének javulását, ezzel együtt pedig a vízi turizmus fejlődését .

A helyi lakosság igényeit kiszolgáló Halászcserda, folyóparti üdülőterület fejlesztése a kempingturizmus irányába kell, hogy történjen. A városközpont közelsége, a jó megközelíthetőség és az erdős terület előnynek számít. Szükséges a területrendezés, az infrastruktúra bővítése és a homokos sportpályák bővítése.

Reményt keltő, hogy a község létrehozta a "Népkert" közvállalatot, amelynek feladata egy egységes rekreációs központ (teniszpályák, medencék, atlétika-és futballpályák, tekepálya, sportcsarnok) létrehozatala és működtetése. Figyelembe véve a község jelentős sportteljesítményeit, nagyon jelentős sport-és rekreációs központ jöhet létre, a városközpont közvetlen közelében.

Az aktív sportnál maradva, a horgászlehetőségek bővítése exkluzív horgászhelyekkel, a Tisza holtágainak revitalizációjával oldható meg. A magyar állam a 2008-2009-et követő időszakra tervezi a Tisza-holtágak revitalizációját. Községünk előkészített tervvel, kapcsolatfelvétellel kell, hogy részt vegyen ebben a folyamatban, amely többértű előnyhöz vezetne. A várostól délre lévő bátkai, az északra lévő pánai és Csóka község területére eső holtágak revitalizációjának az ökológiai vonzata a legnagyobb. Már a jelenlegi állapotukban történő időszakos friss vízellátás is sokat jelentene az élővilág számára és ez nem igényelne nagy befektetéseket. A holtágakban megoldható lenne a halállomány fokozott védelme, gazdagítása, haltelepítés. Az ornitológiai kutatások magas színvonala a község területén tovább fokozódhatna az élőhelyek bővülésével.

A vadászturizmus fejlettségéből látszik, hogy jók a lehetőségei ennek az ágazatnak. Összekapcsolása a többi turisztikai kínálattal és a vadgazdaságba való befektetéssel (fácántelep), magasabb szintre léphet. A vadászatok szigorú felügyelete az ökoturizmus érdekei miatt fontos.

Számos más szempont és turisztikai motívum létezik a község határain belül, amelyek részletes elemzések tárgyává kell, hogy váljanak, amennyiben szűkebb közösségünk az idegenforgalom fejlesztését zászlajára tűzi.

A község turizmusának lehetséges stratégiai céljai :

- olyan pozitív légkört teremteni, amely támogatja az idegenforgalom fejlődését,
- olyan környezetet teremteni, amelyben minden érdekelt csoport és személy megéri helyzetét és szerepét az idegenforgalom fejlődésében,
- olyan légkör teremtése, amelyben a beruházások során a döntéshozatalnál figyelembe veszik azok idegenforgalmi funkcióját is.

A gyakorlati megvalósításhoz elengedhetetlen a kulcsfontosságú szervezetek támogatását megnyerni.